Za těchto okolností zdá se, že všechny jiné ohledy — snad místní (sjezd koná se v Brně!) nebo osobní, — ustoupí do pozadí a že dnešní naše právnictvo ukáže svoji pohotovost a úroveň nejen vzhledem k svým předchůdcům (skvělý právnický sjezd v roce 1904), ale i k zvýšeným požadavkům dnešní doby a našeho samostatného státního života.)* **—n—**

Je mnoho kontroly. Z denních listů je známo, že vláda vypracovala nový návrh zákona o Nejvyšším správním soudě. Kdyby se měl provésti tak, jak byl vypracován, bylo by asi zbytečno říkati nadále Nejvyšší správní soud a stačilo by prostě se omezit na pouhý správní soud. Zdá se, že někde nesetkala se s náležitým pochopením a s náležitým uznáním dosavadní činnost tohoto nejvyššího tribunálu správního, v němž je svrchovanému národu, jakožto vládci republiky, zaručena ochrana před případnými přehmaty státní administrativy.

Přehlédneme-li jen stručně dosavadní činnost nejvyššího správního soudu od převratu, musíme uznat, že za těchto šest let vykonal nejvyšší správní soud u nás více práce, než bývalý správní soudní dvůr ve Vídni za dobu mnohem delší. Československé úřady se mu totiž o toto větší množství práce náležitě postaraly. Když správní soudní dvůr ve Vídni zrušil některému ministerstvu jeho rozhodnutí, pokládal to příslušný odborový přednosta zpravidla za svou osobní ostudu a ihned vydal poukaz podřízeným úřadům, aby napříště v podobné věci postupovaly vždy jen podle rozhodnutí správního soudu a všichni podřízení úředníci mu za zachování této zásady odpovídali.

U nás je tomu trochu jinak. Už v prvních letech po převratu se ve sbírce nálezů nejvyššího správního soudu až příliš často vyskytla úvodní věta asi tohoto znění: »Jak už nejvyšší správní soud v nálezu ze dne .... rozhodl ....«. Úřady zkrátka nebraly kontrolní funkci nejvyššího správního soudu příliš vážně, velmi často si rozhodovaly po svém bez ohledu na nejvyšší správní soud. Z osnovy nyní vypracované se zdá vyplývati, že československá administrativa chce nejvyššímu správnímu soudu usnadnit práci, avšak nikoli tím způsobem, který bychom očekávali, že totiž by se hodlala na příště více, než dosud, říditi jeho nálezy, nýbrž že prostě hledá všechny jen poněkud schůdné cesty, aby se vyhnula jeho oprávněné kontrole. Podle osnovy vylučuje se (mezi jiným) kompetence nejvyššího správního soudu, jde-li o rozhodnutí nebo opatření v l á d y. Není prý to totiž správní úřad. Je ovšem otázkou, co jest pokládati za rozhodnutí nebo opatření vlády. Může se stát, že vláda nedostane nějakou důležitou zásadu do zákona; pak ji prostě vtělí do vládního nařízení, prohlásí je za opatření vlády — a věc bude vyřízena. Vláda se tím dostane z nepříjemné situace, že musila dosud často vyslechnout levity pánů od nejvyššího správního soudu.

Není ani nutno zabývati se podrobnostmi a jen z této ukázky je zřejmo, oč jde. Důvodová zpráva moudře podotýká, že je nutno omezit působnost nejvyššího správního soudu »dle skutečné potřeby«. Podle jaké skutečné potřeby? Rozumí se přece samo sebou, že podle v l á d n í potřeby! —ík.

Přednáška o obchodní politice. V cyklu národohospodářských přednášek Masarykovy akademie práce pronesl 30. října významnou řeč býv. ministr dr. S c h u s t e r o n a š í o b c h o d n í p o l i t i c e. V podstatě pravil:

Československo je stát průmyslový, průmysl je základem našeho národního hospodářství, blahobytu i samé existence státní. Hlavním úkolem Československa je tudíž zaměstnati plně tento veliký průmysl a dáti mu prosperitu; to se může pro malý odbyt domácí (jen $^1/_4$—$^1/_5$ naší výrobní kapacity) státi jen velkým vývozem. Je proto prvním úkolem

*) Pozn. red. Přihlášky přijímá adv. dr. Krippner, Brno, Starobrněnská 19.

státu, aby v zájmu své existence vývozní podnikavost průmyslu podporoval svou obchodní politikou. Ve vývozu je nutno nejprve usilovati o export tovarů, poněvadž tento je národohospodářsky nejcennější; je pak právě nepříznivým zjevem, že v r. 1923 vývoz tovarů činí percentuelně nižší sumu než v r. 1921; do popředí se r. 1923 dostává vývoz uhlí, dříví a cukru, tedy surovin a produktů zemědělského průmyslu. Stát může dnes vývoz nejúčinněji podporovati obchodními smlouvami a bylo by proto hříchem jinde nemožným, kdyby parlament z důvodů stranických práci tuto mařil. Jako stát exportní máme životní zájem na tom, aby po celém světě vládla zásada volného obchodu; zdá se, že dnes vývoj světové obchodní politiky se orientuje tímto směrem, což dlužno jen vítati. Volnost mezinárodního obchodu se nejvíce podporuje užíváním klausule nejvyšších výhod v obchodních smlouvách a je proto správné, že náš stat hned od počátku vzal klausuli nejvyšších výhod za princip své obchodní politiky. Evropa by zahynula, kdyby pokračovala v přehnaném ochranářství v době, kdy jeden stát je hospodářsky odkázán na druhý a kdy hospodářský prospěch jedné země je podmíněn prospěchem jiných. Heslo soběstačnosti je dnes absurdní, vede jen ku tvoření nezdravé industrie a k snižování životní míry obyvatelstva. Jest litovati, že dva význačné státy a sice Unie svým přemrštěným ochranářstvím a Francie svým opuštěním principu nejvyšších výhod brzdí cestu k volnému obchodu. Náš celní tarif není dnes dosti soustavný; smluvní cestou bude snížen tak, že bude poskytovati jen mírnou a přiměřenou ochranu. Zvláštním úkolem našeho státu musí býti vytvoření velkého hospodářského territoria ve Střední Evropě, kde by náš průmysl, do zemí středoevropských (nástupnických států) hlavně vyvážející měl své zabezpečené odbytiště. Nebyly bohužel využity čl. 222 smlouvy St. Germainské a čl. 205 smlouvy Trianonské, které umožňovaly zvláštní preferenční režim mezi ČSR, Rakouskem a Maďarskem. Ku vytčenému cíli nedojdeme pro politické a hospodářské překážky cestou celní unie středoevropské, zbývá nám tedy hlavně cesta smluvní. První krok k tomu bude smlouva čsl.-rakouská. St. Režný.

Národ, stát a národnostní menšina. O tomto thematě dotýkajícím se problémů mnoho sice již diskutovaných, ale stále dosud nedosti vyjasněných přednášel dne 11. listopadu 1924 ve Filosofické jednotě v Brně prof. Jaroslav K a l l a b. Dovodiv v úvodě aktualitu otázky národnostní v politice vnitrostátní a mezinárodní, uvažoval o pojmu národa. Zamítnuv definici anthropologickou, filologickou i právnickou, definoval národ jako j e d n o t u v e z p ů s o b u m y š l e n í, c í t ě n í a c h t ě n í, národnost pak jako vlastnost jednotlivcovu činící jej podílníkem v této jednotě. Jsou období a epochy, které neznají národnostního vědomí, tak antika a středověk. Jsou oblasti, kde národnostní otázka nevyvinula a nevyhrotila se tak, jako v oblastech našich, poněvadž tam vznikly dříve státy než národy. Tak na západě Evropy a ve světě anglosaském. Odtud mají jiný pojem národa tam a zde, ve střední a jižní Evropě, kde se nekryje národ se souborem státních příslušníků. Odtud osvícenský pojem národa a heslo sebeurčení národů tak, jak ho chápala Velká revoluce francouzská. Mírové smlouvy vidouce nutnost přiděliti národu státní území obývané příslušníky jiného národa zabezpečily mezinárodně práva menšin. Práva menšin jsou však vždy právy individuelními, právy jednotlivců na národnost, nikoliv právem celé menšiny jako kolektiva na samostatný státní život.

Po přednášce rozvinula se čilá debata, která týkala se hlavně definice pojmu národ a byla zajímavá mimo jiné tím, že se jí účastnili jednak filosofové (prof. Bláha, prof. Haškovec, prof. Rostohar, doc. Tvrdý, PhC. Hanák) jednak právníci (prof. Krejčí, dr. Neubauer, dr. Růžička).

Vůbec lze pozorovati, že brněnská Filosofická jednota nezůstává spolkem odborně-vědeckým, nýbrž že dovede — jak právě filosofická společnost má — přilákati a k debatám sjednotiti příslušníky oborů, jichž se dané filosofické théma dotýká; tak zejména při thematech rázu sociologického a politického spolupůsobí v jejích schůzích hojně právníci. Je to zjev velmi potěšitelný jako reakce proti úplné specialisaci a